

Kulturens rolle for å nå bærekraftsmålene

Takk for muligheten til å gi innspill i forbindelse med arbeidet med en handlingsplan for bærekraftsarbeidet i Norge, som skal munne ut i en stortingsmelding om Norges innsats for å nå FNs bærekraftsmål innen 2030. Bred og god dialog på tvers av fag og sektorer er viktig for å nå bærekraftsmålene.

Bærekraft handler grunnleggende sett om forholdet mellom tre dimensjoner av utvikling: det sosiale, det økonomiske og natur-miljø (Brundtland-kommisjonen 1987). 2030-agendaen bygger på premisset om at ingen mål kan løses uavhengig av resten av agendaen.

FN anerkjente kulturens rolle som en aktivator og en pådriver for bærekraftig utvikling (2010, 2011 og 2013) og integrerte kultur i 2030 agendaen for bærekraftig utvikling (2015), så kultur bør inkorporeres inn i bærekraft (Birkeland et al. 2018, Cultural Sustainability and the Nature-Culture Interface. Livelihoods, policies and methodologies). Vi trenger sameksistens av praksis og leveveier basert på et mer balansert og holdbart forhold mellom natur og kultur.

Viktigheten av god samordning på tvers av bærekraftsmålene påpekes av NINA som foreslår at det opprettes en interdepartemental tverrsektoriell gruppe med oppgave å sikre en helhetlig tilnærming til bærekraftsmålene.

Behovet for gode indikatorer og nasjonal statistikk som kan måle progresjonen mot de ulike bærekraftsmålene påpekes av bl.a. NINA. Prosessen mot å nå 2030-målene skal synliggjøre samarbeid med og bidrag fra sivilsamfunnsorganisasjoner og privat næringsliv. Den norske UNESCO kommisjonen vil kunne ha en rolle i å koordinere synergier mellom bl.a. utdanning, kulturkonvensjonene og bærekraftsmålene. Tro, verdenssyn og kunnskap er innebygd i maktsystemer som vanligvis plasserer tradisjonell, urfolks- og naturkunnskap lavere enn kunnskaps- og læringsprosesser fra eksperter og vitenskap. Hvordan kan vi ivareta og kombinere de ulike praksisfellesskapene, beslutningstakere og innbyggere?

Norge vil få erfaring i å rapportere kultur inn mot bærekraftsmålene i 2021, da staten samtidig med de europeiske statspartene skal rapportere til UNESCO på konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003. Komiteen har fra 2020 av lagt om statsrapportene til regional rapportering etter et indikatorbasert system som relaterer til bærekraftsmålene (<https://ich.unesco.org/en/overall-results-framework-00984>). Her vil indikatorene kunne gi mer spesifikke mål for 11.4 om verdens natur og kulturarv.

UNESCO har også utarbeidet et rammeverk for tematiske indikatorer for kultur i 2030-agendaen (Culture|2030 Indicators, <https://whc.unesco.org/en/culture2030indicators>) hvor formål er å måle og overvåke utviklingen av kulturens bidrag til den nasjonale og lokale implementeringen av bærekraftsmålene. Rammeverket tillater aggregering av data på tvers av forskjellige mål og mål rundt tverrgående temaer i tråd med UNESCOs programmer, aktiviteter og planverk.

Visjonen for Nordisk ministerråd er at Norden skal bli verdens mest integrerte og bærekraftige region. Gjennom å ta en ledende rolle i å starte rapportering på kulturens rolle for å nå 2030-målene, kan Norge og Norden bidra med vår forståelse av kulturens rolle til å balansere bærekraftsmålene, f.eks.:

- Utvide fokus i bærekraftsmål 5 fra jenter/kvinner i likestillingsmål 5 til å inkludere en bredere forståelse av kjønn/ kjønnsoverskridelser
- Utvide fokus i bærekraftsmål 3 på helse til å inkludere helsefremming og sosial helse.
- Utvide fokus i bærekraftsmål 10.2 (Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og

politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status) ved å gi fokus til minoriteter og ikke bare rapportere inn de statistisk vanligste gruppene.

- Utvide fokus på kunnskap og inkludere å tradisjonell kunnskap i forhold til akademisk-/ekspert-/forskingskunnskap som ikke har inkludert utøvernes vurderinger (f.eks. bærekraftsmål 16.7, 16.10, 16b, 17.14, og ikke minst 17.17)

Mvh

Marit Stranden

Dr.scient. og instruktør i UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv